

Göteborg 2013-10-14

Göteborgsregionens kommunalförbund
Box 5073
402 22 GÖTEBORG

Synpunkter på remissupplaga av vattenförsörjningsplan för Göteborgsregionen

Naturskyddsföreningen i Västra Götaland har fått möjlighet att granska remissupplagan av "Förslag till regional vattenförsörjningsplan för Göteborgsregionen". Föreningen anser allmänt att förslaget är ambitiöst och grundas på en systematisk planering av arbetet. Med utgångspunkt från dagens samhällsförutsättningar och etablerade prognoser är slutsatserna rimliga. Men föreningen anser det vara en allvarlig brist att hänsyn helt saknas till fullt troliga, betydligt mera negativa eller till och med katastrofala miljö- och samhällsförändringar. Föreningen anser även att planen i allmänhet har en för snäv geografisk avgränsning till Göteborgsregionens kommuner. Planen borde ha beaktat ett större geografiskt område.

Övergripande utgångspunkter och mål

Hoten mot vattenförsörjningen ökar. Regional samverkan är självklar, bland annat eftersom vattendrag och avrinningsområden inte sammanfaller med administrativa gränser. Planering bör inte bara ske utifrån dagens förutsättningar och prognoser, utan även för extremlägen med "civilisationskollaps" till följd av skenande klimatförändringar, resursknapphet, ekonomiskt och politiskt kaos.

Regional avgränsning

Vattenförsörjningsplanens geografiska avgränsning är i huvudsak Göteborgsregionens kommuner. Från vattensynpunkt är detta en konstlad avgränsning både med hänsyn till avrinningsområden och vattendrag och möjligheterna till vattenförsörjning i mera extrema krislägen. Även om viss hänsyn tas till vattenförekomster utanför regionen, borde denna aspekt ha beaktats mera ingående.

Vänern, Vättern och Bolmen nämns som tillräckliga ytvatten utanför regionen. Dessa avfärdas emellertid alltför lättvindigt i avsnitt 5.3.3. Synsättet att regionen skulle bli beroende av endast en stor vattentäkt är inte relevant. Utnyttjandet av någon av dessa sjöar borde rimligen ses som ökad möjlighet att få tillgång till reserver på längre avstånd. Vad händer exempelvis om vattentillgångarna i stora delar av Göteborgsregionen förorenas exempelvis på grund av stora förorenande luftutsläpp vid haveri i Ringhals eller vid någon av regionens kemiska industrier.

Beaktande av framtida vattentäkter bör därför mera allvarligt även omfatta större vattentillgångar i områden utanför Göteborgsregionens kommuner.

Vattenbehov

Vattenbehovet i regionen baseras på mål och prognoser för tillväxt av regionens befolkning som framgår av avsnitt 6.3. Denna tillväxt skulle innebära upp mot 40% befolkningstillväxt i regionen fram till 2050. I såväl kort-som långsiktigt perspektiv framstår en sådan tillväxt i en storstadsregion om ohållbar med hänsyn till vad som nu är känt om klimat- och resurskris. Tvärt om borde befolkningen i storstadsregionerna minska till förmån för en återbefolkning av landsbygden. Denna återbefolkning kommer med stor sannolikhet att bli nödvändig för att säkra erforderlig livsmedelsproduktion utan långa transporter.

Vattenbehovet och vattenförsörjningen i regionen bör belysas även för den befolkningsutveckling som med hänsyn till kommande klimat- och resurskris framstår som oundviklig och när den inträffar kommer att kräva drastiska förändringar i levnadssätt och planering. Det är en allvarlig brist i planen att inte beakta detta helt annorlunda men för närvarande troliga perspektiv på samhälls- och befolkningsutveckling mm. Det är särskilt anmärkningsvärt att denna aspekt inte alls behandlas i de båda kapitlen 7 och 8 om risker.

Råvatten – tillgång och kvalitet

Generellt är grundvatten bättre skyddat mot yttre påverkan än ytvatten. Ytvattentäkter kan momentant slås ut av förorening, medan grundvatten åtminstone påverkas med tidsfördröjning. Riskerna för påverkan och katastrofer tycks inte minska utan snarare öka inom närmast överskådlig framtid. Därför bör alla grundvattenförekomster av någon storlek för vattenförsörjning strikt skyddas mot skadlig påverkan. Sådan skadlig påverkan kan vara täkter, avfallshantering, skogsbruk, jordbruk, bebyggelseexploatering och andra areella aktiviteter med omfattande påverkan på markområden, vilket i sin tur påverkar både ytvatten och grundvatten.

Det är uppenbart att tillgången till reservvattentäkter i regionen är otillräcklig. Med hänsyn till kvalitetssäkerhet bör reservvattentäkter i första hand baseras på grundvatten, även i de fall nuvarande huvudvattentäkter är baserade på grundvatten. Möjligheterna att etablera reservvattentäkter baserade på grundvatten utanför gränserna för regionens kommuner bör beaktas mera ingående.

Tidshorisont

Tidshorisont för planen är 2025 som målför. Utblick görs även mot 2050. Detta är för snäva avgränsningar med hänsyn till pågående klimatförändringar. Det mesta tyder på att utsläppen av växthusgaser snarast kommer att öka och att Jorden temperaturökning mycket väl kan bli minst 4 grader inom detta århundrade. Anpassning till en så kraftig förändring ställer mycket höga krav på planering av vattenförsörjningen med längre

tidshorisont. Med längre tidshorisont blir det svårare att undvika att beakta möjliga katastrofscenarier på det sätt som planen nu gör.

Naturskyddsföreningen i Västra Götaland:

Olov Holmstrand för Naturskyddsföreningen i Bohuslän

Ingegerd Borg-Saviharju för Naturskyddsföreningen i Södra Älvsborg

Ingvar Andersson för Naturskyddsföreningen i Norra Älvsborg

Ulla Kjellander för Naturskyddsföreningen i Skaraborg